

Vlasta Stavbar

IZJAVE V PODPORO MAJNIŠKE DEKLARACIJE (2. del)

II. KRANJSKA

Za Kranjsko je v Pokrajinskem arhivu Maribor 252 pol z izjavami občinskih odborov in podpisi prebivalstva, drugih korporacij in duhovščine. Podporo politiki Jugoslovanskega kluba in izjavo za deklaracijo je dalo 198 občinskih odborov in županstev, kar je več kot polovica kranjskih občin. Deklaracijsko gibanje pa je zajelo poleg teh še okrog 60 manjših krajev, kjer je tudi potekalo pobiranje podpisov. Delni vzrok, da ni več občin podpisalo izjave, je verjetno vpliv Sušteršiča, ki je bil do konca vojne kranjski deželni glavar.

Pri izjavah iz Kranjske sem opazila, da jih je kar precej napisanih na že prej tiskanih obrazcih, ki vsebujejo osnovno vsebino majniške deklaracije in s tem tudi omenjajo habsburško klavzulo. V literaturi sem zasledila, da je to vzrok, da je na Kranjskem razmeroma veliko izjav vsebovalo habsburški okvir.¹⁰¹ Možna bi bila tudi druga razlaga, in sicer, da zaradi teh obrazcev ljudje ob izjavljanju niso pisali svojih tekstov, kot na primer na Štajerskem, kjer bi lahko izrazili svoje občutke in vizijo nove države.

V izjavah, ki niso bile napisane na obrazcih in jih ni malo ter na polah s podpisi prebivalstva je avstrijski okvir s cesarjem Karlom tudi poudarjen, kar bo razvidno iz nadaljnje analize po okrajih. Za primer navajam nekatere: žene iz Čemšenika s 499 podpisi, 16. 1. 1918: »Živela svobodna Jugoslavija pod slavnim žezlom Habsburžanov.«¹⁰² okrog 1000 podpisanih iz Toplic: »Vse za vero, dragi dom in blagega cesarja!«¹⁰³ Podpisani iz Lužarjev pri Velikih Laščah, 27. 1. 1918: »... smo odločno na strani onih, ki hočejo jugoslovansko državo s habsburškim vladarjem.«¹⁰⁴ Precej je tudi izjav, ki obsojajo razdiralno politiko v Slovenski ljudski stranki in pozivajo k enotnosti.

V primerjavi s Štajersko je poudarjanje Avstrije in Habsburžanov manjše, vendar še zdaleč ne zanemarljivo. Vzrok je tudi v tem, da je na Kranjskem podpisovanje imelo nekoliko drugačen pomen kakor v obmejnih krajih, kjer so potekali neprestani narodni boji in štajercijanska politika Nemcev, Kranjska pa je le predstavljala matico slovenstva.

Pregled po sodnih političnih okrajih Kranjske

Politični okraj Postojna*

Sodni okraj	Kraj	Kdo pošilja	Število podpisov			Datum	
			ženske	moški	skupaj		
POSTOJNA	Bukovje Košana Postojna Šmihel	županstvo				27. 1. 1918	A
		občinski odbor				13. 1. 1918	A
		železničarji		181	181	8. 1. 1918	A
		županstvo župljani	442	259	701	7. 11. 1917	
ILIRSKA BISTRICA	Čelje Janeževo Brdo Kilovče	občinski odbor				27. 1. 1918	
		žene in dekleta	72	41	113	27. 1. 1918	
		občinski odbor	51	33	84	27. 1. 1918	
		žene in dekleta				28. 1. 1918	
		občinski odbor	149	63	212	28. 1. 1918	

¹⁰¹ Ude, str. 103.

¹⁰² PAM, ADF, kart. III, št. 471.

¹⁰³ PAM, ADF, kart. III, št. 652.

¹⁰⁴ PAM, ADF, kart. III, št. 565.

Sodni okraj	Kraj	Kdo pošilja	Število podpisov			Datum	
			ženske	moški	skupaj		
SENOŽEČE	Prem	občinski odbor	138	26	164	6. 2. 1918	A
	Ratečevo Brdo	žene in dekleta občinski odbor				6. 2. 1918	
	Smerje	žene in dekleta občinski odbor	40	32	72	28. 1. 1918	A
	Trnovo	žene in dekleta podpisani	115		115	27. 1. 1918	
	Zagorje na Krasu	duhovščina				27. 1. 1918	
		občinski odbor				6. 1. 1918	
VIPAVA	Hrenovica, Studenec, Goriče, Šmihel, Landol, Sajevče, Hruševje	žene	245		245	21. 11. 1917	A
	Laže	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Senožeče	občinski zastop				6. 1. 1918	
	Šinadole	županstvo				21. 11. 1917	
	Šturje	županstvo				25. 11. 1917	
	Planina	občinski odbor	261	95	356	29. 11. 1917	A
VIPAVA	Šentvid	može in žene občinski odbor				8. 12. 1917	
	Vipava	občinski odbor				30. 1. 1918	
	Vrhpolje	župan. zveza				16. 12. 1917	
		Hranilnica in p. občinski odbor				26. 1. 1918	A
	Ustje	prebivalstvo	232	93	325	20. 2. 1918	
						25. 11. 1917	

* A na koncu podatkov pomeni, da je v izjavi posebej poudarjena pripadnost Avstriji.

V sodnem okraju Postojna je že 7. 11. 1917 županstvo Šmihel podpisalo deklaracijo. Pridana pa je tudi pola s 701 podpisom. V januarju sta svojo izjavo podala tudi občinski odbor Košana in županstvo Bukovje. Občina Košana pri tem izraža tudi hvaležnost papežu in »presvitlemu vladarju« Karlu I za njun trud za dosego miru. Svojo podporo deklaraciji so 8. 1. 1918 dali tudi železničarji postaj Rakek – Postojna – Planina s 181 podpisi: »Zahtevamo ujedinenje Slovencev, Hrvatov in Srbov v Jugoslavijo pod Habsburžani v okviru Avstrije.«¹⁰⁵

Ilirskobistriški sodni okraj je zbral kar 2932 podpisov. Zlasti veliko jih je iz Trnovega, več kot 2000, vmes so tudi podpisi otrok ali pa kar cele družine in število njihovih članov.¹⁰⁶ Iz Trnovega je svojo izjavo Jugoslovanskemu klubu poslala tudi duhovščina dekanije 21. 11. 1917. Med drugim je v izjavi rečeno: »Nikdar še ni bilo naše ljudstvo tako jednodušno jedino,« kakor je s celim srcem oduševljeno za združenje vseh naših Jugoslovancev v samostojno državo pod habsburškim žezlom.«¹⁰⁷

Tudi občinski odbor in žene in dekleta Prema s 164 podpisi se v izjavi zavzemajo za: »svobodno državo pod Habsburžani.«¹⁰⁸

V senožeškem sodnjem okraju je bil zbranih le 601 podpis, svojo izjavo pa je dalo 5 občinskih odborov. Med njimi tudi občinski zastop iz Senožeč, ki je že 8. 12. 1917 poslal podporo Jugoslovanskemu klubu in »odobrava navdušeno zjedinenje Slovanov pod habsburškim žezlom.«¹⁰⁹

V vipavskem okraju je izjava prebivalstva iz Št. Vida s 356 podpisi: »Iskreno želimo, da bi nam Bog kmalu dal pod habsburškim vladarjem Jugoslovansko državo, kjer bi Slovenci, Hrvati in Srbi imeli svoj lasten, lep, svoboden dom. – Mi ljubimo habsburško monarhijo; ravno zato zahtevamo njenim narodom lastno državstno in nam Jugoslovancem lastno neodvisno državo v njej, kajti le tako more monarhija obstati.«¹¹⁰ Vipava je svojo podporo deklaraciji podala že 25. 10. 1917, enako tudi »županska zveza« in Hranilnica in posojilnica Vipava, ki je svojo izjavo naslovila na poslanca dr. Lovra Pogačnika.

V celotnem političnem okraju Postojna je bilo zbranih 4756 podpisov.

¹⁰⁵ PAM, ADF, kart. III, št. 596.

¹⁰⁶ PAM, ADF, kart. III, št. 456.

¹⁰⁷ PAM, ADF, kart. III, št. 657.

¹⁰⁸ PAM, ADF, kart. III, št. 598.

¹⁰⁹ PAM, ADF, kart. III, št. 618.

¹¹⁰ PAM, ADF, kart. III, št. 671.

Politični okraj Kočevje

Sodni okraj	Kraj	Kdo pošilja	Število podpisov			Datum	
			ženske	moški	skupaj		
VELIKE LAŠČE	Lužarji Hrustovo, Hlebče, Prhajevo, Jakičevo Velike Lašče Rob Sv. Gregor Turjak	občinski odbor				1. 3. 1918	
		podpisani občinski odbor	125	65	190	31. 1. 1918	A
		županstvo				5. 12. 1917	A
		občinski odbor				26. 11. 1917	
		občinski odbor				23. 12. 1917	
KOČEVJE	Banjaloka Osilnica	občinski odbor				11. 11. 1917	
		občina			567	4. 12. 1917	
	Osilnice + Sele	občinski odbor vaščani	414	154	568	28. 2. 1918 2. 12. 1917	A
RIBNICA	Dolenja vas Jurjevica	občinski odbor				29. 12. 1917	
		podpisani	70	59	129	2. 1. 1918	A
	Loški potok	županstvo				26. 11. 1917	
		podpisani	131	123	254	26. 11. 1917	
	Ribnica	županstvo				7. 2. 1918	
	Slatnik	Posojilnica občinski odbor				29. 3. 1918 30. 12. 1917	A

V političnem okraju Kočevje se je 10 občinskih odborov izjavilo za deklaracijo, zbrali pa so 1708 podpisov, in sicer sodni okraj Kočevje 1135, sodni okraj Velike Lašče 190 in Ribnica 383 podpisov.

Občina Osilnica v svoji izjavi 28. 2. 1918 piše: »Ob enem rotimo brate Hrvate, da tudi oni nastopijo v edinosti za naše zahteve in pozabijo na stare spore.«¹¹¹ Občinski odbor te občine pa se radostno pridružuje združitvi Jugoslovanov pod Habsburžani: »Občinski odbor pozdravlja želje slovenskih občin po ujedinjenju Jugoslavije pod zastavo habsburške hiše, ter se jim radostno pridružuje.«^{111a}

Tudi 190 mož in žena iz vasi Hrustovo, Hlebče, Prhajevo in Jakičevo pri Lužarjih v sodnem okraju Velike Lašče je za: »jugoslovansko državo pod habsburškim vladarjem.«¹¹² Pod vladjo Habsburžanov si je neodvisno državo jugoslovanskega naroda predstavljal tudi občinski odbor Velike Lašče v svoji izjavi 5. 12. 1917.¹¹³

Politični okraj Krško

Sodni okraj	Kraj	Kdo pošilja	Število podpisov			Datum	
			ženske	moški	skupaj		
KRŠKO	Krško	občinski odbor				5. 10. 1917	
	Raka	župan				28. 11. 1917	A
	Studeneč	občinski odbor	1118		1118	20. 12. 1917	
KOSTANJEVICA	Čatež Kostanjevica Sv. Križ	žene in dekleta				9. 2. 1918	
		občinski odbor				11. 12. 1917	
		občinski odbor				2. 7. 1918	
	Št. Jernej DVRbje	občinski odbor	850		850	23. 12. 1917	A
		žene in dekleta	725		725	25. 11. 1917	
MOKRONOG	Mokronog Šmarjeta	žene in dekleta				21. 1. 1918	
		občinski odbor				13. 2. 1918	
	Št. Rupert Tržišče	občinski odbor	248	115	363	8. 12. 1917	A
RADEČE	Boštanj	občinski odbor				17. 12. 1917	
		občani	657		657	31. 1. 1918	
	Št. Janž Radeče	žene in dekleta				2. 12. 1917	
		občinski zastop	326		326	23. 12. 1917	A
	Svibno-Sv. Križ	občinski odbor				25. 11. 1917	A
		prebivalstvo	333	159	492	7. 12. 1917	A

¹¹¹ PAM, ADF, kart. III, št. 538.¹¹² PAM, ADF, kart. III, št. 565.¹¹³ PAM, ADF, kart. III, št. 546.

V političnem okraju Krško je deklaracijsko gibanje zajelo 16 krajev, zbrali pa so 4531 podpisov. Občinski odbor Krško je že 5. 10. 1917 podal svojo izjavo, »da bi čimprej zasijala avstrijskim narodom zlata zarja častnega miru in nove lepše bodočnosti.«¹¹⁴

Veliko število podpisov so zbrale žene in dekleta iz občine Raka, in sicer kar 1118. Tudi občinski odbor Sv. Križ pri Kostanjevici (zdaj Podbočje) na slovensko-hrvaški meji izraža svoje občutke o združitvi: »Tu na slovensko-hrvaški in vlaško-srbski meji posebno živo čutimo, da smo vsi troji en narod, ki mora doseči združenje v svoji državi pod habsburško krono.«¹¹⁵ Žene in dekleta Boštjana s 326 podpisi zahtevajo v svoji izjavi: »da se neha strašno morenje in sklence pravični mir, da zasije zlato solnce svobode v jugoslovanski državi pod habsburškim žezlom.«¹¹⁶

Občinski odbor iz Št. Janža v sodnem okraju Radeče pa je 25. 11. 1917 izrazil podporo slovenskim narodnim poslancem in njihovi politiki: »da v družbi poštenih in nesebičnih narodnih voditeljev doseže neodvisno in samostojno jugoslovansko državo pod mogočnim habsburškim žezlom.«¹¹⁷ Deklaracijske izjave so bile pogosto priložnost, da so ljudje in tudi odborniki občine potarnali in poprosili za kakšno stvar. Št. Janž prosi Jugoslovanski klub, naj izbere poslanca, ki bo zastopal njihove koristi v državnem in deželnem zboru po Krekovi smrti. Tudi občinski odbor Radeče se v svoji izjavi 7. 12. 1917 zahvaljuje knezoškofu ljubljanskemu in ostalim, »ki so s to izjavo za avstrijsko Jugoslavijo pod habsburškim žezlom slovenskemu narodu pokazali pravo pot.«¹¹⁸

Pri Št. Janžu na Dolenjskem je bil v maju 1918 velik tabor. Na Rakovniku se je zbralo 10.000–11.000 ljudi. Na zboru so govorili dr. Anton Korošec, dr. Rybař iz Trsta, pisatelj Finžgar, socialdemokratski rudar Strgar, »Ljudske množice so kar kipele od navdušenja za sveto stvar«, končuje poročilo Slovenski gospodar.¹¹⁹

Politični okraj Kranj

Sodni okraj	Kraj	Kdo pošilja	Število podpisov			Datum	
			ženske	moški	skupaj		
ŠKOFJA LOKA	Javorje	občinski odbor	325		325	17. 2. 1918	A
	Poljane	žene in dekleta				6. 12. 1917	A
		občinski odbor					A
	Stara Loka	Prost. gasil. dr.		24	24	18. 12. 1917	
		odbor gasil. dr.		25	25	13. 3. 1918	
	Stara Oselica	občinski odbor					
	in Koprivnik	podpisani	363	237	600	12. 2. 1918	
		občina					
	Trata	podpisani	482	218	700		
	Zminec	občinski odbor				2. 12. 1917	A
KRANJ	Železniki	občinski odbor				3. 12. 1917	
	Škofja Loka	občinski odbor				30. 12. 1917	A
	Selca	županstvo				26. 11. 1917	A
	Cerklje	županstvo				18. 11. 1917	
		občinski odbor				9. 12. 1917	
	Kranj	županstvo				4. 12. 1917	
		meščanska zveza				19. 5. 1918	A
	Šenčur	prebivalstvo	195	105	300	20. 2. 1918	
		občinski odbor				2. 11. 1917	
	Stražišče	žene in dekleta	619		619	31. 1. 1918	
TRŽIČ	Breg, Drulovka,	žene in dekleta	125		125	30. 1. 1918	
	Orehok	občinski odbor				1. 12. 1917	A
	Voglje						
	Sv. Ana	občinski odbor				4. 2. 1918	A
		Kovor				3. 12. 1918	
	Tržič	žene in dekleta	558		558		
		občinski odbor				13. 2. 1918	
		žene in dekleta	501		501	18. 2. 1918	

V političnem okraju Kranj je svojo podporo Jugoslovanskemu klubu in njegovi politiki podpisalo 14 občinskih odborov in 3777 ljudi. Občinski odbor Javorje v sodnem okraju Škofja Loka je

¹¹⁴ PAM, ADF, kart. III, št. 542.

¹¹⁵ PAM, ADF, kart. III, št. 537.

¹¹⁶ PAM, ADF, kart. III, št. 458.

¹¹⁷ PAM, ADF, kart. III, št. 506.

¹¹⁸ PAM, ADF, kart. III, št. 601.

¹¹⁹ Slovenski gospodar 52, 1918, 21, 23. 5., str. 3.

v izjavi 17. 2. 1918 poleg želje po miru želel: »Bog nam ohrani in obvaruj našega miroljubnega cesarja Karla I.«¹²⁰ Občinski odbor Poljane je zapisal 6. 12. 1917: »Edina naša rešitev je: Lastna jugoslovanska država pod habsburškim žezlom.«¹²¹ Občinski odbor Zminec 2. 12. 1917: »Jugoslovanom v habsburški Avstriji je bodočnost.«¹²²

Politični okraj Ljubljana

Sodni okraj	Kraj	Kdo pošilja	Število podpisov			Datum	
			ženske	moški	skupaj		
LJUBLJANA	Brezovica Grosuplje Lipljene Ljubljana	občinski odbor	680	24	680	25. 11. 1917	A
		žene in dekleta				11. 10. 1917	
		županstvo				15. 9. 1917	A
		podp. zastop. Slov				18. 9. 1917	
		A. Bonaventura					
	Ježica Moste	klub narod. napr.	496	118	496	4. 12. 1917	
		obč. svetnikov Lj.					
		klub obč. svetovalcev				3. 12. 1917	A
		mesta (SLS)				15. 10. 1917	
		dr. Dobrodelnost				5. 5. 1918	
	Podgorica Sp. Slivnica	Šentj. prosv. dr.				25. 12. 1917	
		žene in dekleta				11. 11. 1917	
		občinski odbor				28. 11. 1917	A
		županstvo				19. 1. 1918	A
		žene in dekleta	268		268	20. 1. 1918	A
VRHNIKA	Soteska Studenec-Ig Šmarje Zg. Šiška	žene in dekleta	250		250	6. 1. 1918	A
		zastop. občine	261	95	356	21. 1. 1918	
		župnik				25. 11. 1917	A
		občinski odbor				25. 11. 1917	A
		občinski odbor				23. 5. 1918	A
	Šmartno Št. Vid	občinski odbor				28. 5. 1918	
		županstvo				3. 4. 1918	
		možje				25. 11. 1917	
		občinski odbor				25. 11. 1917	A
		občinski odbor				20. 2. 1918	A
	Vič Želimlje Drenik	prebivalstvo				10. 12. 1917	
		županstvo	52	19	71	23. 12. 1917	
		občina					
	Velika Ligonja Preserje Vrhnika	prebivalstvo					
		občina				25. 11. 1917	
		občinski odbor				20. 11. 1917	A
		županstvo					

Politični okraj Ljubljana je v deklaracijsko gibanje zajel 14 občinskih odborov, zbranih pa je bilo 2239 podpisov. Prve izjave so že iz septembra 1917.¹²³ Izjavljanje je trajalo vse do maja 1918.

Ohranjena je tudi izjava, ki so jo podpisali 15. 9. 1917 na pobudo škofa Jegliča in je znana kot ljubljanska izjava. Priložen je tudi tekst, ki ga škof Anton Bonaventura Jeglič pošilja Antonu Korošču 18. 9. 1917: »Pošiljam Vam izjavo vseh strank na Kranjskem za deklaracijo . . . Imel sem tudi že podpise vseh obmejnih Slovencev, razen g.g. Štajerske in pa zastopnikov liberalne stranke v Trstu. SD se niso hoteli pridružiti in sicer menda za to ne, ker je izjava preveč patriotična.«¹²⁴ Zakaj je škof Jeglič dal pobudo za izjavo in kakšni so bili ob tem njegovi nagibi, je tema, ki je zanimala številne zgodovinarje.¹²⁵ Prav gotovo je Jeglič z načelom dinastične zvestobe resno mislil. Njegove simpatije so veljale rešitvi jugoslovanskega vprašanja v okviru monarhije. Jeglič je v majniški deklaraciji gotovo videl političen program, ki je bil primeren za uresničitev te želje – rešiti slovensko narodno vprašanje. Ob tem pa mu moramo priznati iskreno slovensko narodno čustvovanje. Z ljubljansko izjavo je bila dana ljudem nekakšna orientacija v nadaljnjem deklaracijskem gibanju in pospešitev jugoslovanske državne zamisli, kot jo je predstavljala majniška deklaracija.

Iz Ljubljane so bile dr. Korošču poslane: izjava kluba narodnonaprednih občinskih svetnikov ljubljanskih 4. 12. 1917, izjava kluba občinskih svetovalcev stolnega mesta Ljubljana (SLS) 3. 12.

¹²⁰ PAM, ADF, kart. III, št. 509.

¹²¹ PAM, ADF, kart. III, št. 595.

¹²² PAM, ADF, kart. III, št. 690.

¹²³ To so časovno prve deklaracijske izjave, ki jih hrani Pokrajinski arhiv Maribor v fondu Acta declarationis prve faventia 30. V. 1917.

¹²⁴ PAM, ADF, kart. III, št. 553/1.

¹²⁵ Janko Pleterski, Prva odločitev Slovencev za Jugoslavijo, str. 140–145; podpisniki izjave str. 143, besedilo str. 294, op. 344.

1917, naslovljena na Jugoslovanski klub: »zahvaljujemo se mu, ker možato in odločno dela za združitev Slovencev, Hrvatov in Srbov v okrilju Habsburžanov. Obsoja vse spletke za razbitje narodne sloge, najostreje pa obsoja vse poskuse razbiti SLS.« ter izjavi društva »Dobrodelnost« 5. 12. 1917 in 5. 5. 1918 izjava šentjakobskega prosvetnega društva: »Samostojna jugoslovanska država v smislu deklaracije je življenjska zahteva krščanske prosvete in edino zadostno poročstvo za naš kulturni napredek v bodočnosti.«¹²⁶

Ob tem moram omeniti še veliki deklaracijski shod 24. 3. 1918 v Ljubljani. Na shodu so govorili županja Franja Tavčarjeva, Cilka Krekova ter dr. Anton Korošec. Slovenski gospodar poroča, da je Tavčarjeva na slovesen način Korošču izročila 200.000 podpisov za jugoslovansko deklaracijo. Nadalje časopis piše, da se je v nedeljo ob 11. uri vršil v »Unionu« slovesen sprejem deklaracijskih podpisov.¹²⁷

Več kot tričetr izjav iz ljubljanskega sodnega okraja posebej poudarja habsburški okvir. Na primer: žene in dekleta iz Spodnje Slivnice so 20. 1. 1918 s 250 podpisi izjavile: »Bog daj, da bi kmalu prišel za Slovence, Hrvate in Srbe v avstrijski monarhiji vstajenja dan, kjer bi se našli bratje v skupnem domu jugoslovanske države pod habsburškim vladarjem!«¹²⁸ Podobno je izjavila občina Moste, žene in dekleta Podgorice, občinski odbor Šmarje 25. 11. 1917, ki med drugim pravi: »Vse naše moči stavimo na razpolago dokler se ne zgradi jugoslovanska država pod žezlom Habsburško-lorenške dinastije.«¹²⁹ 365 podpisanih občine Št. Vid, 20. 2. 1918: »Iskreno želimo, da bi nam Bog dal pod habsburškim vladarjem Jugoslavijo, kjer bi Slovenci, Hrvati in Srbi imeli svoj lasten, lep, svoboden dom. Mi ljubimo habsburško monarhijo«¹³⁰, županstvo Vrhnike 20. 11. 1917: »z odločno zahtevo samostojne in neodvisne države jugoslovanskega naroda pod vladno Habsburžanov.«¹³¹

Politični okraj Litija

Sodni okraj	Kraj	Kdo pošilja	Število podpisov			Datum	
			ženske	moški	skupaj		
LITIJA	Ržišče	občinski odbor				9. 12. 1917	A
	Kandrše	občinski odbor				17. 12. 1918	
	Kolovrat	občinski odbor				8. 12. 1917	
	Kotredež	občinski odbor				19. 2. 1918	A
	Kresnice	občinski odbor				20. 5. 1918	
		prebivalci	300	191	491		
	St. Lampert	občinski odbor				18. 3. 1918	
	Zagorje ob Savi	občinski odbor				5. 12. 1917	A
		železničarji		11	11		A
		premogarji			729		
VIŠNJA GORA		županstvo				16. 1. 1918	
	Bukovica	občinski odbor				25. 11. 1917	A
	Dob	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Gorenja vas	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Hudo	prebivalstvo	64	21	85	22. 2. 1918	A
	Kriška vas	občinski odbor				25. 11. 1917	A
	Krka	občinski odbor				30. 12. 1917	
		žene in dekleta	385		385	15. 1. 1918	
	Leskovec	občinski odbor				25. 11. 1917	
		duhovščina			36	4. 2. 1918	
	Luče	občinski odbor				27. 11. 1917	
	Mrzlo polje	prebivalstvo	124	49	173	21. 2. 1918	A
	Muljava	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Podboršt	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Polica	občinski odbor				25. 11. 1917	
		žene in dekleta	306		306	22. 1. 1918	
		možje		192	192	22. 1. 1918	
	Stehanja vas	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Temenica	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Višnja gora	občinski odbor				21. 11. 1917	
		zdravst. zastop				23. 1. 1918	
	Zagorica	občinski odbor				25. 11. 1917	A
	Žalna	občinski odbor				15. 12. 1917	A

¹²⁶ PAM, ADF, kart. III, št. 553/2.

¹²⁷ Slovenski gospodar 52, 1918, 13, 28. 3., str. 4.

¹²⁸ PAM, ADF, kart. III, št. 621.

¹²⁹ PAM, ADF, kart. III, št. 640.

¹³⁰ PAM, ADF, kart. III, št. 671.

¹³¹ PAM, ADF, kart. III, št. 682.

Politični okraj Litija je zbral 2372 podpisov za deklaracijo. Zanj se je izreklo tudi 23 občinskih odborov. Tudi tukaj so izjave s poudarjeno habsburško klavzulo. Tako občinski odbor Zagorje ob Savi 5. 12. 1917: »zahteva po samostojni državi jugoslovanskega naroda pod habsburškim žezlom.« iz Zagorja je tudi izjava železničarjev z 11 podpisi: »zahtevamo ujedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov v Jugoslavijo pod Habsburžani v okviru Avstrije.«¹³²

Prebivalstvo Mrzlega polja s 173 podpisi, 21. 2. 1918: »Bog nam kmalu daj pod habsburškim vladarjem državo, kjer bi skupaj bratsko stanovali Slovenci, Hrvati in Srbi, kjer bi skupaj svobodno živeli in delali za veliko našo boljšo bodočnost. – Vaš boj je boj ljubezni do prestola in boj ljubezni za našo svobodo!«¹³³

Politični okraj Logatec

Sodni okraj	Kraj	Kdo pošilja	Število podpisov			Datum	
			ženske	moški	skupaj		
LOGATEC	Gornji Logatec	občinski odbor				4. 12. 1917	A
	Dolnji Logatec	občinski odbor				1. 12. 1917	
IDRIJA	Čekovnik	občinski odbor				31. 1. 1918	A
	Črni Vrh	županstvo				3. 2. 1918	
		občinski odbor				16. 12. 1917	
	Dole	prebivalstvo	651	357	1008		A
		županstvo				16. 1. 1918	
		podpisani	360	123	483	22. 2. 1918	A
	Godovič Idrija	občinski odbor	167	320	487	5. 3. 1918	
CERKNICA		podpisani				25. 12. 1917	
		Jednakopravnost				13. 4. 1918	A
	Vojsko Žiri	občinski odbor				16. 1. 1918	
		županstvo				24. 1. 1918	
		podpisani			188	28. 11. 1917	A
	Cerknica	občinski odbor				24. 11. 1917	
	Rakek	občinski odbor				12. 12. 1917	
LOŽ	Sv. Trojica	dekleta in žene	289		289	5. 5. 1918	A
LOŽ	Bloke	občinski odbor				28. 11. 1917	
	Lož	občinski odbor				21. 11. 1917	
	Stari trg	županstvo				14. 11. 1917	

Politični okraj Logatec je zbral 2455 podpisov v 4 sodnih okrajih.

Iz sodnih okrajev Lož in Logatec ni izjav s podpisi prebivalstva, so le izjave občinskih odborov. Črni vrh je izjavil: »Živi jugoslovanska država pod žezlom preslavne habsburško-lorenske vladarske hiše.« Prebivalstvo te občine s kar 1008 podpisi poudarja: »Z geslom: Ustvariti nam pod preslavnim habsburško-lorenskim žezlom državo Jugoslavijo!«¹³⁴ V fondu je tudi izjava političnega društva »Jednakopravnost« iz Idrije.

Politični okraj Radovljice

Sodni okraj	Kraj	Kdo pošilja	Število podpisov			Datum	
			ženske	moški	skupaj		
KRANJSKA GORA	Jesenice	županstvo		332	332	19. 11. 1917	
		železničarji				19. 11. 1917	
RADOVLJICA		uslužbenci c. kr. žeznice Jesenice – Trbiž		48	48		A
	Begunje	županstvo				15. 11. 1917	
	Bled	občinski odbor				7. 1. 1918	
	Brezje	žene in dekleta	237		237	17. 1. 1918	
	Kamna Gorica	občinski odbor				4. 12. 1917	
	Koprivnik	podpisani	135	103	238	17. 3. 1918	
	Kropa	občinski odbor				20. 11. 1917	
RADOVLJICA		oslu. žel. post. Podnard – Kropa		72	72		
	Radovljica	županska zveza				19. 11. 1917	
	Zasip	prebivalci	110	46	156	6. 1. 1918	
	Lesce	žene in dekleta	125		125		A

¹³² PAM, ADF, kart. III, št. 686.

¹³³ PAM, ADF, kart. III, št. 577.

¹³⁴ PAM, ADF, kart. III, št. 475.

Okraj Radovljica je zbral le 1208 podpisov in 8 občinskih izjav.

Jeseniški železničarji s 332 podpisi so se 19. 11. 1917 izrekli za deklaracijo. V Lescah je 125 žena in deklet izjavilo, »naj vztrajno nadaljujejo započeto delo v korist našemu jugoslovanskemu narodu in s tem v korist naši Avstriji«, hkrati so pa tudi obsodili nasprotnike deklaracije: »Izdajalcem pa naj kri mož naših in sinov in bratov naših hrabrih zamaši klevetna grla.«¹³⁵ Občinski odbor Kropa v svoji izjavi 20. 11. 1917 pritrjuje delu slovenskih poslancev in škofu Jegliču.

Politični okraj Novo Mesto

Sodni okraj	Kraj	Kdo pošilja	Število podpisov			Datum	
			ženske	moški	skupaj		
ŽUŽEMBERK	Ambrus Žužemberk Šmihel pri Žužem.	občina občinski odbor žene in dekleta župnik	227		227	13. 1. 1918 18. 12. 1917 27. 1. 1918 27. 1. 1918	
NOVO MESTO	Bela Cerkev Brusnice Gornje Polje	občinski odbor občina občina žene in dekleta	172		172	25. 11. 1917 6. 11. 1917 20. 1. 1918	A A
	Mirna Peč Rudolfovo = N. Mesto	občina županstvo				17. 1. 1918	
	Orehovica Toplice	gerent. občine občina podpisani	406	753	1159	7. 4. 1918 11. 11. 1917	A
	TREBNJE	Dobrníč	občinski odbor žene in dekleta	534		534	12. 2. 1918
	Velika Loka	občinski odbor žene in dekleta	162		162	25. 11. 1917 27. 1. 1918	
		Gorišek Rudolf	84	62	148	2. 4. 1918	
	Trebnje Veliki Gaber	možje občinski odbor		491	491	22. 3. 1918 25. 11. 1917	

Okraj Novo Mesto je nabral 2893 podpisov; 10 občin se je izreklo za deklaracijo.

Šmihel pri Žužemberku je sprejel 27. 1. 1918 polo 227 podpisov, ki jo je župnik poslal dr. Antonu Korošču. Pola iz Velike Loke vsebuje izjavo občinskega odbora: »pozdravljamo z navdušenjem neutrudljivo delovanje sv. Očeta papeža Benedikta XV. za doseg svetovnega miru, obenem izraža neomajno vdanost presvitlemu vladarju Karlu I. . . . – za jugoslovansko edinstvo pod habsburškim žezlom, kjer se morajo zagotoviti Slovincem popolna svoboda v verskem, političnem in gospodarskem pogledu.« Kipar Rudolf Gorišek 2. 4. 1918 pošilja podpise in opisuje potek akcije, katero najbolj ovira župnik, ki v cerkvi ljudi odvrača od podpisovanja deklaracije.¹³⁶

Politični okraj Kamnik

Sodni okraj	Kraj	Kdo pošilja	Število podpisov			Datum	
			ženske	moški	skupaj		
BRDO	Blagovica	žene in dekleta	238		238	16. 1. 1918	A
	Čemšenik	podpisane	499		499	9. 12. 1917	
	Češnjice	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Dob	občinski odbor				9. 11. 1917	
	Dol	županstvo				18. 11. 1917	
	Dolsko	občinski odbor				27. 1. 1918	
	Drtija	občinski odbor				27. 11. 1917	
	Krašnja	županstvo				25. 11. 1917	
	Krtina	občinski odbor				5. 12. 1917	
	Lukovica	občinski odbor				24. 2. 1918	
	Moravče	občina				25. 11. 1917	
	Podrečje	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Prevoje	občinski odbor				27. 11. 1917	
	Rafolče	občinski odbor				26. 10. 1917	
	Rova	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Sp. Koseze	občinski odbor					

¹³⁵ PAM, ADF, kart. III, št. 550.

¹³⁶ PAM, ADF, kart. III, št. 559/1,2.

Sodni okraj	Kraj	Kdo pošilja	Število podpisov			Datum	
			ženske	moški	skupaj		
KAMNIK	Trojane Velika vas Zlato Polje	občinski odbor občinski odbor občinski odbor županstvo žene in dekleta	197		197	30. 11. 1917 29. 11. 1917 25. 11. 1917 10. 12. 1918	
	Domžale Dragomelj Gozd Homec Hrušovka Jarše	občani žene in dekleta občinski odbor občinski odbor občinski odbor občinski odbor žene in dekleta	123	33	33 123	25. 11. 1917 19. 11. 1917 18. 11. 1917 25. 11. 1917 18. 11. 1917 26. 1. 1918	
	Kapljia vas Klanec Križ Loka pri Mengšu Lahovče Mengeš Šmartno Mlaka	občinski odbor občinski odbor občinski odbor občinski odbor občinski odbor občinski odbor občinski odbor občinski odbor	237		237	10. 11. 1917 12. 11. 1917 25. 11. 1917 25. 11. 1917 11. 11. 1917 12. 11. 1917 29. 11. 1918 11. 11. 1917	
			280		280		A

Sodni okraj	Kraj	Kdo pošilja	Število podpisov			Datum	
			ženske	moški	skupaj		
KAMNIK	Motnik	občinski odbor	273		273	25. 11. 1917	A
	Mekinje	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Nasoviče	občinski odbor				22. 11. 1917	
	Nevlje	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Špitalič	županstvo				24. 11. 1917	A
	Zg. Tuhinj	žene in dekleta				20. 1. 1918	
	Paloviče	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Podgorje	občinski odbor				11. 11. 1917	
	Podhruška	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Radomlje	občinski odbor				21. 11. 1917	
	Zalog	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Šmarca	občinski odbor	385		385	11. 11. 1917	A
	Kamnik	župansvtvo				26. 11. 1917	
		odbor mešč. korp.				26. 11. 1917	
		duhovščina				5. 12. 1917	
	Suhadole	župani K, okr.				4. 11. 1917	A
	Županje njive	občinski odbor				11. 11. 1917	
	Trzin	občinski odbor				24. 11. 1917	
	Tunjice	občinski odbor				11. 11. 1917	
	Rašica	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Bistričica	občinski odbor				25. 11. 1917	
	Vodice	možje in fantje				25. 11. 1917	A
		občinski odbor				24. 3. 1918	
						19. 11. 1917	
	Kaplja vas, Klanec, Križ, Mlake, Moste, Nasovče, Suhodole, Lahovče, Zalog	žene in dekleta	758		758		

Kamniški okraj je bil zastopan posebno dobro. Tu so zbrali 3023 podpisov in kar 47 občinskih odborov oziroma županstev se je izreklo za deklaracijo.

Med izjavami je tudi izjava kamniške duhovščine 15. 12. 1917, naslovljena na Jugoslovanski klub »za Jugoslavijo pod žezlom habsburške dinastije.«¹³⁷ Iz Kamnika je tudi izjava mestnega županstva ter odbora meščanske korporacije kamniške, ki združuje vse meščanske hišne posestnike mesta. Novembra 1917 so dali župani kamniškega okraja izjavo, ki je naslovljena na Jugoslovanski klub, v roke p. g. dr. Korošcu: »za svobodo in edinstvo jugoslovanskega naroda, katero pa je

¹³⁷ PAM, ADF, kart. III, št. 517.

mogoče le v samostojni jugoslovanski državi, ki bodi pod habsburškim žezlom – združeni vsi jugoslovanski rodovi, torej tudi prekmurski in beneški Slovenci.«¹³⁸

Poli občine Mekinje je pridano tudi pismo, ki ga mekinjski župnik pošilja dr. Antonu Korošču in toži o početju kranjskega deželnega glavarja. Govori tudi o njegovi »kranjski (ne slovenski) kmečki stranki«, ki jo označuje kot »mrtvorjeno dete.«¹³⁹

Zvestobo habsburški hiši izjavljalo tudi možje in fantje iz Vodic 24. 3. 1918 s 385 podpisi: »Združeni z brati Hrvati in Srbi hočemo vedno zvesti ostati naši vladarski hiši.«¹⁴⁰

Politični okraj Črnomelj

Sodni okraj	Kraj	Kdo pošilja	Število podpisov			Datum	
			ženske	moški	skupaj		
METLIKA	Božakovo	podpisani	160	72	232	5. 11. 1917	A
	Črešnjevac	županstvo				3. 12. 1917	
	Drašiči	županstvo				7. 11. 1917	
	Gradac	županstvo				3. 11. 1917	
	Lokvica	županstvo				6. 11. 1917	
	Metlika	županstvo				10. 2. 1918	
	Podzemelj	žene in dekleta				9. 11. 1917	
	Radovica	županstvo				6. 11. 1917	
ČRNOMELJ	Semič	občina					A
	Suhor	županstvo					
	Adlešiči	županstvo				10. 2. 1918	
	Črnomelj	občina				14. 11. 1917	
	Dobliče	županstvo				8. 11. 1917	
	Dragutaš	županstvo				11. 11. 1917	
	Griblje	županstvo				15. 11. 1917	
	Kočevje	žene in dekleta	141		141	15. 11. 1917	
		slov. duhovšč.					
		kočev. dekanije			12		
	Kot	županstvo				9. 11. 1917	
	Loka	županstvo				6. 2. 1918	
		občina				12. 5. 1918	
		žene in dekleta	276		276	12. 5. 1918	
	Petrova vas	županstvo				11. 11. 1917	
	Radence	županstvo				8. 11. 1917	
	Sinji vrh	županstvo				11. 11. 1917	
	Stari trg	občinski odbor				18. 10. 1917	
	Talčji vrh	županstvo				12. 11. 1917	
	Račna Gora	županstvo				11. 11. 1917	
	Tribuče	županstvo				7. 11. 1917	
	Vinica	županstvo				7. 11. 1917	
		žene in dekleta	818		818	jan. 1918	
		Prost. ognjeg. dr.				10. 3. 1918	
	Vinji vrh	županstvo				9. 11. 1917	
	Dol	občinski odbor				25. 11. 1917	

V črnomeljskem političnem okraju je 27 občin dalo podporo deklaraciji, zbranih pa je bilo 1467 podpisov.

Iz črnomeljskega sodnega okraja je tudi izjava Prostovoljnega gasilskega društva. Tudi tukaj so izražali zvestobo Avstriji in cesarju kot na primer podzemeljsko ženstvo: »Bogu, cesarju in narodu zveste hočemo v srečnem miru delovati za naš narodni napredek«¹⁴¹, županstvo občine Radovica 10. 2. 1918: »da slovesno razglasi misel samostojne države avstrijskih Jugoslovanov pod habsburških žezlom . . .«¹⁴²

Županstvo Loke pri Črnomlju je izjavo uporabilo tudi za protest proti vinskemu davku. Občina istega kraja pa je šele 12. 5. 1918 poslala Jugoslovanskemu klubu izjavo s podporo njegovi politiki. Tej poli je priloženih tudi 276 podpisov žena in deklet.

¹³⁸ PAM, ADF, kart. III, št. 518.

¹³⁹ PAM, ADF, kart. III, št. 567.

¹⁴⁰ PAM, ADF, kart. III, št. 677.

¹⁴¹ PAM, ADF, kart. III, št. 593.

¹⁴² PAM, ADF, kart. III, št. 604.

* * *

Na Kranjskem je podpisalo deklaracijo 30.429 ljudi.¹⁴³ Posebno dobro sta zastopana glede števila podpisov in občinskih izjav kamniški okraj in Dolenjska, slabše pa Notranjska. Ker je Notranjska spadala že k ožjemu vojnemu ozemlju, je verjetno to vzrok, zaradi katerega je bilo podpisovanje tod težavno in onemogočeno.

Prevladujejo izjave občinskih odborov, manjši je razmah deklaracijskega gibanja glede podpisovanja deklaracije s strani prebivalstva.

Menim, da je iz analize in predstavitve nekaterih izjav po okrajih razvidno, da tudi te izjave od septembra 1917 pa do maja 1918 vsebujejo habsburško klavzulo in poudarjajo avstrijski okvir in Habsburžane. Res je, da je to v manjši meri kot na Štajerskem, vendar ni zanemarljivo malo. Skoraj vse izjave pa vsebujejo zahteve in želje po miru; mnoge obsojajo razdiralno politiko v Slovenski ljudski stranki.

V primerjavi s Štajersko na Kranjskem skoraj ni izjav društev in drugih korporacij. Tudi izjav duhovščine je v fondu v mariborskem arhivu malo. Zasledila nisem tudi nobene izjave krajevnih šolskih svetov.

V fondu za Kranjsko so tudi pole z izjavami slovenskih vojakov s fronte, in sicer dve izjavi iz Italije: slovenski častniki na fronti, pošta 279 in vojaki 35. maršbataljona 2. gor. strelskega polka.

Zanimiva je tudi izjava dunajskih Slovenk s 13 podpisi s konca januarja 1918. Svojo izjavo je poslalo tudi Slovensko društvo Sv. Barbara in Boženstvena bratovščina za žene v Gladbecku, kjer se čez 300 oseb izreka za deklaracijo.

Tudi nekateri železničarji na Kranjskem so dali svoje izjave: uslužbenci železniške postaje Podnart–Kropa (72 podpisov) in 48 uslužbencev c. kr. državne železnice Jesenice–Trbiž.

Nadaljevanje sledi

¹⁴³ Podatek na osnovi pol s podpisi v Pokrajinskem arhivu Maribor.

Zusammenfassung

ERKLÄRUNGEN ZUR UNTERSTÜTZUNG DER MAI-DEKLARATION (2. Teil)

Vlasta Stavbar

In Fortsetzung der Erörterung und Analyse der Unterzeichner der Mai-Deklaration befaßt sich die Autorin mit den Unterschriftenbögen, die das Gebiet des Landes Krain betreffen. Auch hier werden die Bögen nach der Zahl der Unterzeichner, nach ihrem Geschlecht und nach den an der Aktion beteiligten Organisationen aufgegliedert. Die gebietsweise Einteilung folgt den politischen Bezirken. Die Verfasserin erwähnt besonders verschiedene Texte, beziehungsweise Anhänge zu der Deklaration selbst, die auch in Krain oftmals die Habsburger Klausel enthielten, die hier jedoch nicht so häufig ist wie in der Steiermark. Auch sonst gab es in Krain viel weniger Unterschriftenbögen als in der Steiermark, wenigstens nach den im Mariborer Regionalarchiv erhaltenen zu urteilen. In Krain haben sich an der Aktion fast keine Vereine und anderen Korporationen beteiligt, auch nur wenige Priester und kein einziger lokaler Schulrat.

V knjigarni Cankarjeve založbe v Ljubljani na Kongresnem trgu 8 (stavba Slovenske matice) lahko naročite oziroma kupite naslednje publikacije **Zgodovinskega inštituta Milka Kosa, drugih inštitutov Znanstveno-raziskovalnega centra SAZU in Slovenske akademije znanosti in umetnosti**.

- Družbena in kulturna podoba slovenske reformacije (Zbornik razprav). 1986.
- Gestrin F., Grafenauer B., Pleterski J., Slovenski upor 1941. Osvobodilna fronta slovenskega naroda pred pol stoletja. Zbornik referatov na znanstvenem posvetu v dneh 23. in 24. maja 1991 v Ljubljani. 1991.
- Zadnikar M., Romanska Stična. 1957. (Razprave IV/4).
- Blaznik P., Zemljiško gospodstvo v območju freisinške dolenske posesti. 1958. (Razprave IV/6).
- Razprave V., Hauptmannov zbornik. 1966.
- Grafenauer B., Ob osemdesetletnici Ljudmila Hauptmanna. Bibliografski pregled dela Ljudmila Hauptmanna. 1966. (Razprave V/1).
- Klaič N., Marginalia uz problem doseljenja Hrvata. 1966. (Razprave V/2).
- Miklavčič M., Premik kranjske meje ob spodnji Krki v 12. stoletju. 1966. (Razprave V/7).
- Vilfan S., Koseščina v Logu in vprašanje kosezov v vzhodni okolici Ljubljane. 1966. (Razprave V/10).
- Gestrin F., Piranska komenda v 14. stoletju. 1966. (Razprave V/12).
- Žontar J., Kranjski deželni vicedom. 1966. (Razprave V/14).
- Blaznik P., Spremembe v pravnem položaju loškega teritorialnega gospodstva v 16. stoletju. 1966. (Razprave V/15).
- Pivec-Stele M., Biblioteka kmetijske družbe za Kranjsko (Slovenijo) 1820–1945. 1966. (Razprave V/18).
- Turk E., Značilnosti preporodovskega gibanja na Slovenskem v zadnjih dveh letih pred prvo svetovno vojno. 1966. (Razprave V/9).
- Zelko I., Gospodarska in družbena struktura turniške pražupnije po l. 1381. 1972. (Razprave VII/5).
- Čurkina I. V., Matija Majar-Ziljski. 1974. (Razprave VIII/2).
- Hoefler J., Slovenska cerkvena pesem v 18. stoletju. 1975. (Razprave IX/2).
- Valenčič V., Žitna trgovina na Kranjskem in ljubljanske žitne cene od srede 17. stoletja do prve svetovne vojne. 1977. (Razprave X/4).
- Razprave XV. 1986: Cevc E., Predromanski relief v Hodišah na Koroškem. Cevc E., Kipar Leonhard Kern in njegovo delo na Slovenskem v letih 1612–1613. Prelovšek D., Ljubljanski baročni arhitekt Candido Zulliani in njegov čas. Lavrič A., Pogodba z mojstrom Jurkom iz Loke za zidavo prezbiterja in zvonika v Črngrobu.
- Žontar J., Sviloogijstvo in svilarstvo na Slovenskem od 16. do 20. stoletja. 1957. (Dela 11).
- Gestrin F., Trgovina slovenskega zaledja s primorskimi mesti od 13. do konca 16. stoletja. 1965. (Dela 15).
- Žontar J., Obveščevalna služba in diplomacija avstrijskih Habsburžanov v boju proti Turkom v 16. stoletju. 1973. (Dela 18).
- Lukovič P., Stališče Slovencev do vstaje v Hercegovini in Bosni in do bosansko-hercegovega vprašanja v letih 1875–1878. 1977. (Dela 19).
- Gestrin F., Pomorstvo srednjeveškega Pirana. 1978. (Dela 21).
- Mihelič D., Neagrarno gospodarstvo Pirana od 1280 do 1340. 1085. (Dela 27).
- Lavrič A., Vloga ljubljanskega škofa Tomaža Hrena v slovenski likovni umetnosti. 1. knjiga. 1988. (Dela 32/1).
- Kos M., Urbarji Slovenskega Primorja. II. del. 1954. (Viri za zgodovino Slovencev 5).
- Gestrin F., Mitninske knjige 16. in 17. stoletja na Slovenskem. 1972. (Viri za zgodovino Slovencev 5).
- Hoefler J., Trije popisi cerkva in kapel na Kranjskem in slovenskem Štajerskem s konca 16. stoletja. 1982. (Viri za zgodovino Slovencev 6).
- Mihelič D., Najstarejša piranska notarska knjiga (1281–1287/89). 1984. (Viri za zgodovino Slovencev 7).
- Vilfan S., Otorepec B., Valenčič V., Ljubljanski trgovski knjigi iz prve polovice 16. stoletja. 1986. (Viri za zgodovino Slovencev 8).
- Pahor M., Šumrada J., Statut piranskega komuna. 2. knjiga. 1987. (Viri za zgodovino Slovencev 10/2).
- Gestrin F., Mihelič D., Tržaški pomorski promet 1759/1760. 1990. (Viri za zgodovino Slovencev 12).
- Kos D., Urbarji za Belo krajino in Žumberk (15.–18. stoletje). I. 1991. (Viri za zgodovino Slovencev 13/I).
- Kos D., Urbarji za Belo krajino in Žumberk (15.–18. stoletje). II. 1991. (Viri za zgodovino Slovencev 13/II).